

politiikka

Utgivare Statsvetenskapliga Föreningen rf
Julkaisija Valtiotieteellinen Yhdistys ry

Sosiaalitieteet ja tutkinnonuudistus

Tutkinnonuudistushanke on ehtinyt vähintään puoleenväliin ja sen ominaispiirteet alkavat näkyä yhä selvemmin. Eräs tällainen piirre tuntuu olevan yhteiskunnallisten aineiden ylenkatsominen ainakin sellaisissa opintoympäristöissä joissa varsinaiset tietoaineet ovat enemmistönä.

Monilla aloilla katsottiin aikanaan tarvittavan historiaa, sosiologiaa, valtioppiä, filisofiaa ja muita ns. yleisiä yhteiskunnallisia aineita. Toivottiin yhteiskunnallista näkemystä asioiden tarkasteluun. Haluttiin edistää kykyä nähdä ongelmat laajasta näkökulmasta. Esim. ekonomeiksi, opettajiksi ja tutkijoiksi valmistuvat ihmiset saivat mahdollisuuden opiskella yhtä tai useampaa yhteiskuntatiedettä oman erikoiskoulutuksensa yhteydessä.

Tutkinnonuudistus lähti liikkeelle monista kauniista periaatteista kuten esim. sen piti edistää kykyä kriittisiin, itsenäisiin valintoihin, poikkitieteellisyttä ja asioiden näkemistä yhteiskunnallisesti sidottuina ilmiöinä. Toisaalta piti kasvattaa opiskelijat ammatteja ja työelämää varten.

Ongelman »operationalisoiminen» näyttää osoittaneen että mikäli joku periaate yleensä on säilynyt, niin se on nimenomaan näkemys että ihmiset täytyy korkeakoulutasollakin kouluttaa tiettyyn ja vain tiettyyn ammattiin, oli tuo ammatti sitten määritelty kuinka teoreettisesti ja epätodellisesti tahansa. Tämä johtava periaate näkyy oman alani, kauppakorkeakoulujen tutkintosäännöissä monella tapaa.

Opiskelijoiden on ensinnäkin jo vuoden yleisopinnojen jälkeen (siis n. 20-vuotiaina) valittava opetusohjelmansa. Tällöin he valitsevat pääaineensa, jona yleensä voi olla vain yksi aine.

Opetusministeriön vastuulliset suunnittelijat ja kauppakorkeakoulujen tietoaineita edustavat »puuhamiehet» ovat yksissä tuumin todenneet esimerkiksi valtiooppiin perustuvan varsinaisen opetusohjelman tarjoavan valmistuneelle liian *kapea-alaisen* ammatillisen vaihtoehdon. Ne, jotka sen sijaan valitsevat esimerkiksi laskennan tai markkinoinnin opetusohjelman, tekevät suunnittelijoiden ja puuhamiesten mielestä oikean valinnan. Ensiksi koska valitsevat korkeakoulujen välisen työnjaon mukaan oikean opetusohjelman oikeasta kor-

keakoulusta. Ja toiseksi koska tietoaineen katsotaan *a priori* olevan laaja-alainen.

En voi välttyä käsitykseltä että määritelmät yleisestä ja erityisestä ovat kääntyneet jotenkin pääläelleen: yleisvalmius johtaisi kapea-alaisuuteen ja erityisvalmius laaja-alaisuuteen.

Tutkinnonuudistushanke herättää muitakin kysymyksiä. Miksi opetusohjelmat täytyy välttämättä tehdä tietoaineista? Eikö olisi mielekkäämpää, ainakin joissakin tapauksissa, tehdä opetusohjelmia nimenomaan sellaisista yleis-tietoutta ja teoreettis-metodologista tarkastelukykyä edistävästä aineista kuin valtio-opista, sosiologiasta tms.?

Korkeakoulututkinnon suorittaneelta pitäisi ennen kaikkea odottaa kykyä suoriutua uusista tehtävistä ja tilanteista. Ilman teoreettista tarkastelukykyä ja kykyä soveltaa erilaista tietoinesta luovasti kunkin tilanteen mukaan, varsinainen tieto-oppi jää ehkä tärkeimmiltä osiltaan hedelmättömäksi. Yhteiskuntatieteiden joukosta löytyy toki aineita ja tieteenperinteitä, jotka tarjoavat kyllin keskeisiä valmiuksia jokaiselle vastuulliselle ammatinharjoittajalle. Valtio-opin, sosiologian, filosofian ja historian edustajien on tässä suhteessa opittava »nostamaan omaa häntäänsä». Muut eivät sitä tee heidän puolestaan. Sen on viimeaikainen käytäntö selvästi osoittanut.